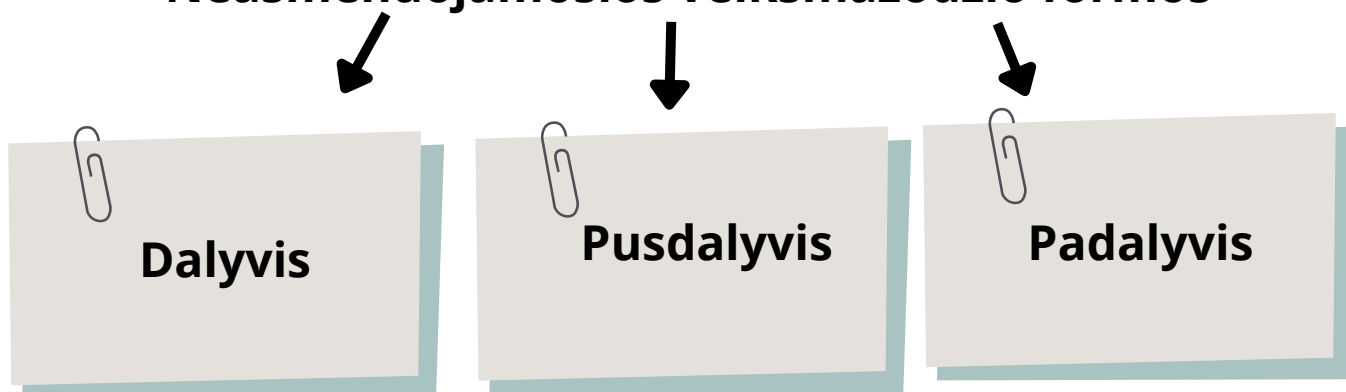

1.2 Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

Dalyvis reiškia iš veiksmo kylančią asmens, daikto ypatybę. Veiksmažodžiu pasakome, kokį veiksmą kas nors atlieka (pvz. *paukštis čiluba*). Dalyviu nurodome, kokią ypatybę įgauna tas, kuris tą veiksmą atlieka (pvz. *Koks paukštis? – Čilbantis paukštis*).

Dalyviai yra dviejų rūšių: veikiamieji ir neveikiamieji.

Pusedalyvis – nelinksniuojamoji esamojo laiko veikiamojo dalyvio forma, žyminti šalutinį veiksmą, atliekamą to paties veikėjo kaip ir pagrindinis veiksmas. Pvz. *Eidamas pamačiau kiškį*. Pusedalyvis daromas iš bendraties kamieno pridodant priesagą *-dam-*.

Padalyvis – neasmenuojamoji ir nelinksniuojamoji lietuvių kalbos veiksmažodžio forma, turinti veiksmažodžio irrieveiksmio ypatybių. Žymi pašalinio veikėjo atliekamą arba savaimė vykstantį šalutinį veiksmą. Turi keturias laikų formas, daromas iš tų pačių kamienų kaip veikiamieji dalyviai: esamojo laiko su priesaga *-nt* (*dirbant, rašant, tylint*), būtojo kartinio laiko su priesaga *-(i)us* (*dirbus, rašius, tylėjus*), būtojo dažninio laiko su priesaga *-davus* (*dirbdavus, rašydavus, tylėdavus*), būsimosios laiko su priesaga *-siant* (*dirbsiant, rašysiant, tylėsiant*).

1.2 Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

1. Veiksmažodžius pakeiskite dalyviais.

1. Mergaitė dainuoja – _____
2. Žmogus rašo – _____
3. Šuo bėga – _____
4. Gėlė auga – _____
5. Vaikas mąsto – _____
6. Televizorius rodo – _____
7. Vyras dirba – _____
8. Ledai šąla – _____
9. Moteris eina – _____
10. Medis linguoja – _____

2. Raskite pusedalyvius ir juos pabraukite.

1. Eidamas keliu pamačiau bėgantį kiškį.
2. Nardydamas po vandeniu gali pamatyti daug nuostabių vaizdų.
3. Miško keliu bėgdamas kiškis užkliuvo už akmens.
4. Daug dirbdamas žmogus labai pavargsta.
5. Augdama gėlė išskleidė sodriai žalius lapelius.
6. Skaitydami knygas daug sužinome.
7. Naktį žiūrėdama į dangų pamačiau nuostabaus grožio žvaigždyną.
8. Keliaudamas atostogauti Matas pasiėmė tik savo nardymo įrangą.
9. Dar gulėdama lovoje mergaitė jautėsi labai pavargusi.
10. Piešdamas mišką Mindaugas buvo labai susikaupęs.

1.2 Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

3. Raskite ir lentelėje surašykite padalyvius.

1. Rašant laišką reikia labai gerai apgalvoti kiekvieną žodį.
2. Išbėgus iš namų pradėjo lyti.
3. Nuolat gyvenant prie jūros, kitur gyventi nesinori.
4. Girdėjo Mykolas močiutę dainuodavus.
5. Apėmė gailestis bežiūrint į verkiantį vaiką.
6. Sūnui užmigus, motina mezgė žieminės pirštines.
7. Bėgant aplink stadioną, buvo labai karšta.
8. Kas kartą sužaubavus vaikai krūptelėdavo.
9. Tomas grįžo švintant.
10. Jai prisėdus, vaikai ėmė šnekučiuotis.

Esamasis laikas	Būtaasis kartinis laikas	Būtaasis dažninis laikas	Būsimasis laikas

1.2 Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

4. Į lentelę surašykite dalyvius, pusdalyvius ir padalyvius.

Einantis, eisiant, eidamas; piešdama, piešdavęs, piešianti; tylėjusi, tylėdamas, tylėsiant; žiūrintis, žiūrėsiant, žiūrėdamas; miegodama, miegosiant, miegantis; skaitydama, skaitydavęs, skaitanti; plaukdavęs, plaukdama, plaukianti; kabėdama, kabantis; augantis, augdavęs, augdama; žaidžiantis, žaisiant, žaisdama; tvarkantis, tvarkydama, tvarkysiant; mojuodama, mojuodavęs, mojuojantis; lendantis, lįsdavęs, lįsdama; darysias, darantis, darydamas.

Dalyviai	Pusdalyviai	Padalyviai

5. Iš ketvirtos užduoties išsirinkite 8 žodžius ir sugalvokite su jais po sakinį.
